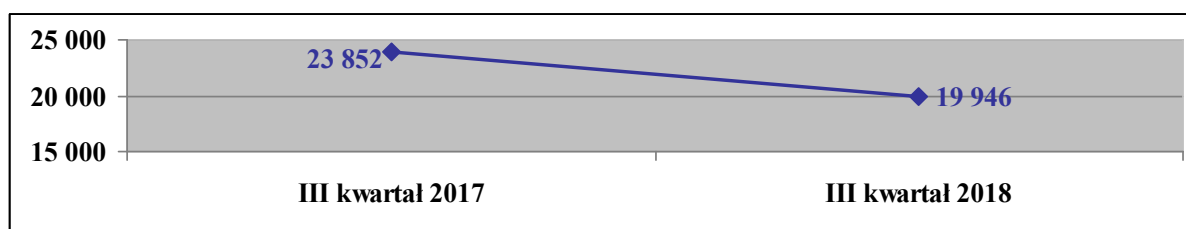

CHARAKTERYSTYKA ŁÓDZKIEGO RYNKU PRACY NA DZIEŃ 30 WRZEŚNIA 2018 ROKU

I. INFORMACJA O POZIOMIE BEZROBOCIA.

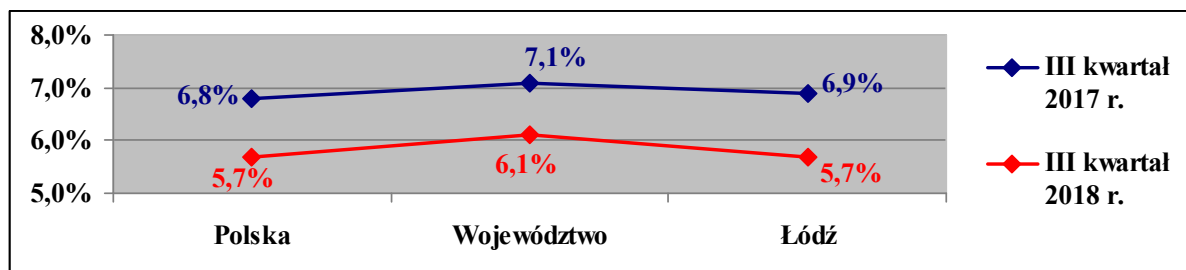
Według stanu na koniec III kwartału 2018 roku w Łodzi zarejestrowanych było 19 946 osób bezrobotnych. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi była niższa o 3 906 tj. 16,38% w stosunku do końca III kwartału 2017 roku.

WYKRES 1. LICZBA OSÓB ZAREJESTROWANYCH W ŁODZI W III KWARTALE 2017 i 2018 R.¹

Stopa bezrobocia w Łodzi, na koniec września 2018 r. wynosiła 5,7% i była niższa o 1,2 punktu procentowego od stopy bezrobocia na koniec września 2017 roku. We wrześniu 2018 roku bezrobocie w Województwie było wyższe od bezrobocia w Łodzi i wynosiło 6,1% a bezrobocie w Polsce wynosiło tyle samo co w Łodzi tj. 5,7%.

WYKRES 2. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W ŁODZI WE WRZEŚNIU 2017 i 2018 R.²

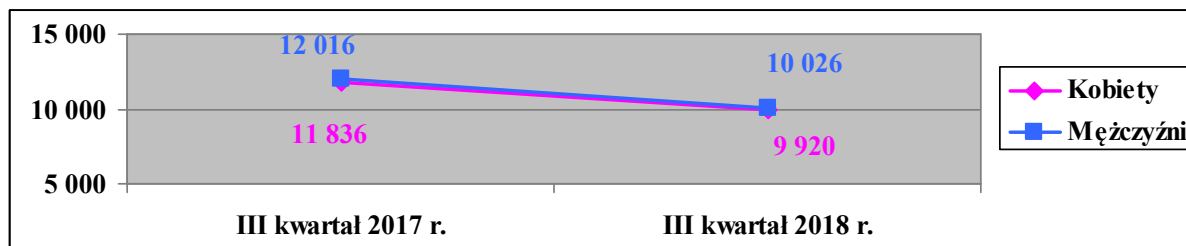
II. CHARAKTERYSTYKA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH.

Na koniec września 2018 roku wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 10 026 mężczyzn (50,27% ogółu bezrobotnych) oraz 9 920 kobiet (49,73% ogółu). W porównaniu z wrześniem 2017 roku nastąpił spadek zarejestrowanych mężczyzn o 1 990, a kobiet o 1 916.

¹ Dane z WUP „Informacja sygnałna o rynku pracy” koniec III kwartału 2017-2018 r.

² Dane z GUS „Stopa bezrobocia rejestrowanego według regionów, województw, podregionów i powiatów” wrzesień 2017 i 2018 r.

WYKRES 3. BEZROBOTNE KOBIETY I MĘŻCZYŹNI W ŁODZI WEDŁUG STANU NA KONIEC III KW. 2017 i 2018 ROKU.³

Na koniec III kwartału 2018 r. tak jak i w roku 2017 najwyższe rejestrowane bezrobocie w Łodzi występowało w grupie osób w wieku 35-44 lata, osoby te stanowiły 26,64% i 25,73% ogólnej liczby bezrobotnych. W III kwartale 2018 roku na podobnym poziomie było bezrobocie wśród osób w wieku 45-54 i 25-34 odpowiednio 21,77% i 20,68%. Bezrobotni w wieku 55-60 stanowili 14,85% ogółu. 10,15% ogółu stanowili bezrobotni w wieku 60 i więcej, a bezrobotni w wieku 18-24 stanowili 5,92%.

TABELA 1. LICZBA BEZROBOTNYCH WG WIEKU STAN NA KONIEC III KWARTAŁU 2017 i 2018 ROKU.⁴

Grupy wiekowe:	III kwartał 2017		III kwartał 2018	
18-24	1 449	6,07%	1 181	5,92%
25-34	4 797	20,11%	4 124	20,68%
35-44	6 136	25,73%	5 313	26,64%
45-54	4 782	20,05%	4 342	21,77%
55-60	3 621	15,18%	2 962	14,85%
60 i więcej	3 067	12,86%	2 024	10,15%
Razem:	23 852		19 946	

Wśród bezrobotnych oraz poszukujących pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej tj. 39,89%, w stosunku do III kwartału 2017 r. w roku 2018 liczba osób bezrobotnych z ww. wykształceniem zmalała o 0,06% tj. 1 544 osoby. Najwyższym poziomem aktywności zawodowej charakteryzują się osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, które stanowią 12,11% z całości liczby bezrobotnych w III kw. 2018 r.

TABELA 2. LICZBA BEZROBOTNYCH WG WYKSZTAŁCENIA STAN NA KONIEC III KWARTAŁU 2017 i 2018 ROKU.⁵

Wykształcenie:	III kwartał 2017		III kwartał 2018	
Wyższe	3 178	13,32%	2 801	14,04%
Policealne i średnie zawodowe	4 233	17,75%	3 429	17,19%
Średnie ogólnokształcące	2 782	11,66%	2 416	12,11%
Zasadnicze zawodowe	4 159	17,44%	3 344	16,77%
Gimnazjalne i poniżej	9 500	39,83%	7 956	39,89%
Razem:	23 852		19 946	

³ Dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi „Informacja sygnalna o rynku pracy - wrzesień” 2017 i 2018 r.

⁴ Dane z PUP „MRPiPS - 01 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” stan w końcu III kwartału 2017 i 2018 r.

⁵ Dane z PUP „MRPiPS - 01 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” stan w końcu III kwartału 2017 i 2018 r.

Na koniec września 2018 roku najliczniejszą grupę pod względem czasu pozostawania bez pracy stanowiły osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy (29,09% z ogółu). 17,26% stanowiły osoby wg czasu pozostawania bez pracy 6-12 mies., osoby bezrobotne 12-24 mies. stanowiły 16,53%. Osoby pozostające bez pracy 1-3 mies. stanowiły 14,13% ogółu, a osoby pozostające bez pracy przez okres 3-6 mies. 13,05%. Osoby bezrobotne do 1 miesiąca stanowiły 9,94% ogółu. W porównaniu do III kw. 2017 r. w 2018 roku nastąpił spadek o 1 628 osób tj. 21,91% pozostających bez pracy powyżej 24 mies.

TABELA 3. LICZBA BEZROBOTNYCH WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY STAN NA KONIEC III KWARTAŁU 2017 i 2018 ROKU.⁶

	III kwartał 2017		III kwartał 2018	
Do 1 miesiąca	2 334	9,79%	1 983	9,94%
1-3	3 162	13,26%	2 818	14,13%
3-6	3 011	12,62%	2 602	13,05%
6-12	4 097	17,18%	3 443	17,26%
12-24	3 817	16,00%	3 297	16,53%
Pow. 24	7 431	31,15%	5 803	29,09%
Razem:	23 852		19 946	

Biorąc pod uwagę staż pracy w III kwartale 2018 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które pracowały krócej niż rok – 4 703 tj. 23,58% ogółu bezrobotnych. Liczba osób w tej grupie zmniejszyła się w stosunku do III kwartału 2017 roku o 573 osoby kiedy wynosiła 5 276 tj. 22,12% ogółu bezrobotnych. Mimo spadku liczby bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku ich procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w III kwartale 2018 roku jest wyższy o 1,46% niż w roku ubiegłym. W III kwartale 2018 roku zwiększył się procentowy udział osób bezrobotnych wg stażu pracy 1-5 i zmniejszył się udział osób ze stażem 20-30 lat.

TABELA 4. LICZBA BEZROBOTNYCH WG STAŻU PRACY STAN NA KONIEC III KWARTAŁU 2017 i 2018 ROKU.⁷

	III kwartał 2017		III kwartał 2018	
Do 1 roku	5 276	22,12%	4 703	23,58%
1-5	4 475	18,76%	4 018	20,14%
5-10	3 908	16,38%	3 366	16,88%
10-20	4 023	16,87%	3 217	16,13%
20-30	3 534	14,82%	2 585	12,96%
30 lat i więcej	1 006	4,22%	710	3,56%
Bez stażu	1 630	6,83%	1 347	6,75%
Razem:	23 852		19 946	

III. SYTUACJA WYBRANYCH KATEGORII BEZROBOTNYCH.

Bezrobocie wśród kobiet.

Na koniec września 2018 roku w Łodzi zarejestrowanych było 9 920 kobiet, stanowiły one 49,73% ogólnej liczby osób bezrobotnych. Najliczniejszą grupę pod względem

⁶ Dane z PUP „MRPiPS – 01 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” stan w końcu III kwartału 2017 i 2018 r.

⁷ Dane z PUP „MRPiPS – 01 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” stan w końcu III kwartału 2017 i 2018 r.

wykształcenia, stanowiły kobiety posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej 3 609 osób tj. 36,38%. 3 006 tj. 30,30% kobiet pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy. W strukturze wiekowej dominowała kategoria: 35-44 lata – 2 884 osoby tj. 29,07% ogółu zarejestrowanych kobiet. Najwięcej kobiet tj. 23,90% (2 371 os.) posiadało staż pracy do 1 roku. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że wśród bezrobotnych oraz poszukujących pracy z wykształceniem wyższym 60,87% to kobiety, mają one krótszy staż pracy oraz dłuższy czas pozostawania bez pracy od mężczyzn.

Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego.

Osoby bezrobotne bez doświadczenia zawodowego stanowiły na koniec września 2018 roku grupę 2 505 osób tj. 12,56% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi, w tym 1 407 kobiet (tj. 56,17%). Osoby bezrobotne bez doświadczenia zawodowego stanowiły na koniec września 2017 r. grupę 2 953 osoby tj. 12,38% ogółu bezrobotnych.

Bezrobotni do 25 roku życia.

W rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi na koniec września 2018 r. było zarejestrowanych 1 181 osób do 25 roku życia tj. 5,92% ogółu. Wśród bezrobotnych z tej kategorii najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (632 os. tj. 53,51% w tej grupie) oraz ze stażem pracy do 1 roku (669 os. tj. 56,65% liczby os. do 25 r. ż.). 24,64% tj. 291 osób stanowili bezrobotni pozostający bez pracy od 1 do 3 miesięcy.

W porównaniu z rokiem 2017 liczba bezrobotnych do 25 roku życia zmalała o 268 os. gdzie wynosiła 1 449 tj. 6,07% ogółu.

Bezrobotni do 30 roku życia.

Według statystyk na koniec III kwartału 2018 roku zarejestrowanych było 2 925 osób do 30 roku życia (14,66% ogółu bezrobotnych). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby ze stażem pracy do 1 roku – 1 444 (49,37% os. do 30 r. ż.) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 1 272 (43,49% os. do 30 r. ż.). Osób pozostających bez pracy od 1 do 3 mies. było 685 co stanowiło 23,42% w tej kategorii wiekowej.

Liczba osób w tej grupie wiekowej zmalała o 509. Na koniec III kwartału 2017 r. zarejestrowane były 3 434 osoby do 30 roku życia (14,40% ogółu bezrobotnych).

Bezrobotni powyżej 50 roku życia.

Według statystyk łódzkiego urzędu pracy, bezrobotni powyżej 50 roku życia stanowili 35,68% ogółu bezrobotnych - 7 117 osób. Wśród tej kategorii największą grupę pozostającą bez pracy stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 2 891 osób (40,62%). Biorąc pod uwagę staż pracy, dominowały osoby ze stażem 20-30 lat - 2 264 osoby (31,81%). Osoby powyżej 50 roku życia najczęściej pozostawały bez pracy powyżej 24 miesięcy – 2 777 osób (39,02%). 68,38% tj. 4 867 osób z tej grupy to osoby długotrwale bezrobotne.

Liczba osób w tej grupie wiekowej zmalała o 1 958 os., na koniec września 2017 r. zarejestrowanych było 9 075 osób powyżej 50 roku życia (38,05% ogółu bezrobotnych).

Bezrobotni samotnie wychowujący dziecko do 6 roku życia.

Na koniec III kwartału 2018 roku zarejestrowanych było 3 407 osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, stanowili oni 17,08% ogółu bezrobotnych. Wśród nich najwięcej osób było z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej 1 458 osób tj. 42,79% w tej grupie i znajdowało się w przedziale wiekowym 25-34 lata – 1 714 osób tj. 50,31%. Osoby te najczęściej pozostawały bez pracy pow. 24 miesięcy – 836 os. tj. 24,54%. W grupie

osób samotnie wychowujących dziecko do 6 roku życia, najwięcej z nich posiadało staż pracy do 1 roku – 1 032 os. tj. 30,29%. Przewaga osób w tej grupie to osoby długotrwale bezrobotne (55,85%) oraz do 30 roku życia (36,63%). Wśród bezrobotnych samotnie wychowujący dziecko do 6 roku życia największą grupę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne.

W III kwartale 2017 roku liczba bezrobotnych samotnie wychowujący dziecko do 6 roku życia wynosiła 3 763 os.

Długotrwale bezrobotni.

Udział osób długotrwale bezrobotnych tzn. pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres powyżej 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, ukształtował się na poziomie 11 697 osób tj. 58,64% ogółu zarejestrowanych. Najwięcej osób w tej kategorii posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 5 005 tj. 42,79% ogółu bezrobotnych w tej grupie. Długotrwale bezrobotni to głównie osoby w wieku 35-44 lata – 3 143 osoby tj. 26,87%, posiadające staż pracy do 1 roku – 2 776 os. tj. 23,73%.

Wśród długotrwale bezrobotnych można zauważyć spadek liczby osób o 2 828 w stosunku do III kwartału roku 2017.

Bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych.

W łódzkim urzędzie pracy na koniec września zarejestrowanych było 2 068 osób niepełnosprawnych (10,38% ogółu bezrobotnych). Najwięcej osób z tej grupy pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy – 831 tj. 40,18% ogółu osób w tej grupie. Ponadto w tej grupie dominowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 880 osób tj. 42,55%, a staż pracy najczęściej wynosił 10-30 lat – 886 osób tj. 42,83%. Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych przeważały osoby w wieku 55-59 lat – 576 tj. 27,85%.

Na koniec III kwartału 2017 roku zarejestrowanych było 2 595 osób niepełnosprawnych (10,88% ogółu).

IV. ZWOLNIENIA GRUPOWE

Do Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi napływają informacje dotyczące zwolnień grupowych. W III kwartale 2018 r. łącznie zgłoszonych do zwolnienia zostało 65 osób z 7 zakładów. Zrealizowanych zostało 59 zwolnień z 5 zakładów. Powodami zwolnień były: likwidacja zakładu pracy i przyczyny ekonomiczne oraz reorganizacja. W III kw. 2017 roku do zwolnienia zostały zgłoszone 84 osoby z 10 zakładów, a zrealizowane zostały 84 zwolnienia z 11 zakładów z przyczyn ekonomicznych oraz likwidacji zakładu pracy.

TABELA 5. ZWOLNIENIA GRUPOWE W 2018 ROKU.⁸

Rok	Miesiąc	Zgłoszone				Razem l. osób	Razem l. zakładów	Zrealizowane				Razem l. osób	Razem l. zakładów
		Sektor publiczny		Sektor prywatny				Sektor publiczny		Sektor prywatny			
		liczba osób	liczba zakładów	liczba osób	liczba zakładów			liczba osób	liczba zakładów	liczba osób	liczba zakładów		
2018	I	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	II	0	0	13	1	13	1	0	0	5	1	5	1
	III	0	0	56	1	56	1	0	0	21	1	21	1
	IV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	V	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1	8	1
	VI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

⁸ Dane z PUP „Informacja o zwolnieniach grupowych”.

VII	0	0	40	1	40	1	0	0	35	2	35	0
VIII	0	0	21	1	21	1	0	0	1	1	1	1
IX	4	1	0	0	4	5	4	1	23	2	27	3
Ogółem	4	1	130	4	134	9	4	1	93	8	97	7

V. OFERTY PRACY.

Pod koniec III kwartału 2018 roku liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi zmalała w porównaniu z napływem ofert w III kw. 2017 roku o 537 tj. 10,75%. Liczba ofert pracy w przeliczeniu na jednego bezrobotnego we wrześniu 2018 roku wynosiła 0,22 wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej w okresie sprawozdawczym. We wrześniu 2017 r. liczba ofert w przeliczeniu na jednego bezrobotnego była nieznacznie mniejsza i wynosiła 0,21 wolnych miejsc.

TABELA 6. LICZBA BEZROBOTNYCH I OFERT PRACY W 2017 I 2018 ROKU.⁹

Okres sprawozdawczy	Liczba bezrobotnych w końcu miesiąca sprawozdawczego		Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w okresie sprawozdawczym		Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w końcu okresu sprawozdawczego	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
styczeń	27 290	22 742	1 984	4 513	1 295	3 621
luty	27 405	22 597	3 249	2 948	1 922	2 175
marzec	27 150	22 145	3 916	4 480	2 286	1 786
kwiecień	26 566	21 409	3 177	4 673	1 825	2 732
maj	25 955	20 981	3 613	5 605	2 182	3 616
czerwiec	25 168	20 608	3 488	5 716	1 766	3 778
lipiec	24 654	20 355	3 252	4 704	2 364	2 368
sierpień	24 355	20 176	3 907	4 280	2 496	2 761
wrzesień	23 852	19 946	4 995	4 458	3 405	3 363

W III kwartale 2018 napływ nowo zarejestrowanych bezrobotnych był na poziomie 6 413 osób, a odpływ 7 075 osób bezrobotnych. W porównaniu do III kwartału 2017 roku w roku 2018 napływ nowo zarejestrowanych bezrobotnych zmalał o 1 316, a odpływ o 1 970.

VI. AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH.

Do obniżenia stopy bezrobocia przyczynia się aktywizacja w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. W 2018 jak i 2017 roku najczęściej wykorzystywanymi

⁹ Dane z PUP „Meldunek dot. bezrobotnych i ofert pracy”.

formami wsparcia były podjęcia działalności gospodarczej i staże. W III kwartale 2018 roku wsparciem łącznie zostało objęte 687 osób.

Polepszająca się sytuacja na rynku pracy, może przyczynić się do objęcia aktywizacją mniejszej liczby osób niż w roku ubiegłym. Aktualnie w rejestrze osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby, które wymagają dłuższego okresu adaptacji i przygotowania do wejścia na rynek pracy.

TABELA 8. LICZBA BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY OBJĘTA WSPARCIEM W 2017 I 2018 ROKU.¹⁰

Aktywna forma	III kw. 2017 rok	III kw. 2018 rok
Szkolenia (bon szkoleniowy)	274 (0)	22 (0)
Prace interwencyjne	67	58
Roboty publiczne	137	75
Podjęcie działalności gospodarczej	296	239
Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	222	168
Staże (bon stażowy)	228 (4)	111 (8)
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	7	5
Podjęcie pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	1	0
Prace społecznie użyteczne (w ramach PAI)	20 (19)	9 (3)
RAZEM	1 252	687

Środki przyznane Powiatowemu Urzędowi Pracy w Łodzi według stanu na miesiąc wrzesień 2017 i 2018 r.

TABELA 9. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ AKTYWNYCH FORM RYNKU PRACY 2017 i 2018 ROK.¹¹

Kategoria	2017 r.	2018 r.
Algorytm	35 534 169,00	13 480 501,00
Rezerwa ministra 45+	-	690 000,00

¹⁰ Dane z PUP „Raport z realizacji zadań Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi”.

¹¹ Dane z PUP „Rozliczenie środków finansowych na realizację aktywnych form rynku pracy”.

Program regionalny (w ramach algorytmu i Rezerwy Ministra)	-	750 600,00
Rezerwa ministra długotrwale bezrobotni	-	150 000,00
Środki EFS	26 962 231,00	25 436 399,00
PFRON	2 495 589	2 000 000,00
Program wyrównywania różnic między regionami III PFRON	140 000,00	500 000,00
Krajowy Fundusz Szkoleniowy	3 111 000,00	1 600 500,00
Refundacja wynagrodzeń i składek ZUS za osoby poniżej 30 roku życia	12 594 700,00	9 383 300,00
RAZEM	80 837 689,00	53 991 300,00

W 2018 roku Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi dysponował znacznie mniejszymi środkami na realizację aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w stosunku do ubiegłego roku.

Informacja na temat projektów i programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi w III kwartale 2018 r.

1) Projekt „*Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Łodzi (III)*” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Projekt skierowany jest do osób w wieku 18 – 29 lat, w tym osób z niepełnosprawnościami, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi jako bezrobotne (dla których został ustalony I lub II profil pomocy), które w okresie 4 tygodni przed przystąpieniem do projektu nie szkoliły się ze środków publicznych – tzw. młodzież NEET.

W ramach projektu realizowane są następujące usługi i instrumenty rynku pracy:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- szkolenia,
- staże,
- dofinansowanie w formie przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- bony na zasiedlenie,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Okres realizacji: styczeń 2017 r. – grudzień 2018 r.

2) Projekt „**Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Łodzi (IV)**” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Projekt skierowany jest do osób w wieku 18 – 29 lat, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi jako bezrobotne (dla których został ustalony I lub II profil pomocy), spośród których co najmniej 60% stanowią osoby, które nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

W ramach projektu realizowane są następujące usługi i instrumenty rynku pracy:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- staże,
- dofinansowanie w formie przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- bony na zasiedlenie,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach prac interwencyjnych.

Okres realizacji: lipiec 2018 r. – grudzień 2019 r.

3) Projekt „**Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w mieście Łodzi (IV)**” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Projekt skierowany jest do osób po 29. roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w PUP w Łodzi jako bezrobotne (dla których został ustalony I lub II profil pomocy), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.:

- osób po 50. roku życia,
- osób długotrwale bezrobotnych (bezrobotnych nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy),
- kobiet,
- osób z niepełnosprawnościami,
- osób o niskich kwalifikacjach (posiadających wykształcenie ponadgimnazjalne lub niższe).

W ramach projektu realizowane są następujące usługi i instrumenty rynku pracy:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- dofinansowanie w formie przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach prac interwencyjnych,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Okres realizacji: styczeń 2018 r. – grudzień 2018 r.

4) Program Regionalny 2018 „**Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 - 50 lat**” finansowany ze środków Funduszu Pracy w ramach algorytmu oraz rezerwy Ministra.

Program skierowany jest do osób w wieku 30 – 50 lat, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi jako bezrobotne.

W ramach programu realizowane są następujące formy wsparcia:

- dofinansowanie w formie przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Program finansowany jest do grudnia 2018 r.

5) **Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej** finansowany ze środków Funduszu Pracy z rezerwy Ministra.

Program skierowany jest do osób bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi.

W ramach programu realizowane są następujące formy wsparcia:

- szkolenia,
- dofinansowanie w formie przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach prac interwencyjnych,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach robót publicznych,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Program finansowany jest do grudnia 2018 r.

6) **Program aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych** finansowany ze środków Funduszu Pracy z rezerwy Ministra.

Program skierowany jest do osób długotrwale bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi.

W ramach programu realizowane jest wsparcie w postaci przyznania dofinansowania w formie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Program finansowany jest do grudnia 2018 r.

7) Projekt **„Przedsiębiorczy niepełnosprawni”** realizowany ze środków PFRON w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” w obszarze G.

Projekt skierowany jest do osób z niepełnosprawnościami posiadających status bezrobotnego lub osób z niepełnosprawnościami poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi.

W ramach projektu realizowane są następujące formy wsparcia:

- dofinansowanie w formie przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- zatrudnienie skierowanej osoby bezrobotnej w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Okres realizacji: lipiec 2018 r. – styczeń 2019 r.

VII. SYTUACJA WŚRÓD PRACUJĄCYCH W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW W ŁODZI¹²

Liczba ogółem pracujących w sektorze przedsiębiorstw łódzkich na dzień 30.09.2018 r. wynosiła 145 047 osób i była wyższa o 5,52% w stosunku do 30.09.2017 r. gdzie wynosiła 137 454 osoby. W przemyśle, w którym odnotowano wzrost liczby zatrudnionych o 4,33% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, pracowało 48 269 osób (33,28% ogółu pracujących w sektorze przedsiębiorstw).

Liczba pracujących w przemyśle we wrześniu 2018 roku w odniesieniu do analogicznego okresu roku 2017 we wszystkich strukturach, kształtowała się następująco:

- Przetwórstwo przemysłowe – 45 017 osób wzrost o 4,66% z czego:
  - produkcja mebli – 1 581 osób – wzrost o 15,99%
  - produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych – 774 osoby - wzrost o 11,21%
  - produkcja papieru i wyrobów z papieru – 867 osób – wzrost o 10,73%
  - produkcja maszyn i urządzeń – 1 108 osób – wzrost o 10,08%
  - produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – 1 683 osoby – wzrost o 8,09%
  - produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – 202 osoby – wzrost o 8,02%
  - produkcja pojazdów samochodowych – 1 657 osób – wzrost o 4,81%
  - produkcja artykułów spożywczych – 3 155 osób – wzrost o 1,15%
  - produkcja skór i wyrobów skórzanych – 199 osób – spadek o 11,16%
  - produkcja wyrobów tekstylnych – 5 614 osób – spadek o 3,89%
  - produkcja odzieży – 5 649 osób – spadek o 3,50%
  - produkcja napojów – 239 osób – spadek o 2,45%
  - produkcja wyrobów z metali – 3 523 osoby – spadek o 2,14%
  - poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji – 1 563 osoby – spadek o 1,45%
  - produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – 4 917 osób – spadek 1,03%

- W innych dziedzinach (poza przemysłem) liczba pracujących w III kwartale 2018 r. (w odniesieniu do III kwartału 2017 r.) kształtowała się następująco:
  - administrowanie i działalność wspierająca – 16 655 osób – wzrost o 25,59%
  - informacja i komunikacja – 5 164 osoby – wzrost o 20,01%
  - zakwaterowanie i gastronomia – 3 344 osoby – wzrost o 19,22%
  - budownictwo – 6 435 osób – wzrost o 0,47%
  - obsługa rynku nieruchomości – 3 197 osób – wzrost o 2,65%
  - handel; naprawa pojazdów samochodowych – 43 733 osoby – wzrost o 1,85%
  - transport i gospodarka magazynowa – 7 183 osoby – spadek o 1,07%

---

¹² Dane uzyskane z GUS „Tablice dotyczące pracujących, zatrudnienia i wynagrodzeń w Łodzi” stan na koniec września 2018 r.

IX. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW¹³

W sektorze przedsiębiorstw w okresie od stycznia do września 2018 roku przeciętne zatrudnienie ukształtowało się na poziomie 133 003 zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, a także w wymiarze niepełnym po przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Przeciętne zatrudnienie było wyższe o 5,24% w stosunku do analogicznego okresu 2017 roku.

W przemyśle przeciętne zatrudnienie ukształtowało się na poziomie 46 842 osoby i zwiększyło się o 4,88% w stosunku do analogicznego okresu 2017 roku.

Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w 2018 roku w odniesieniu do roku 2017 kształtowała się następująco:

- Przetwórstwo przemysłowe – 43 716 osób – wzrost o 5,24%
- W innych dziedzinach (poza przemysłem) przeciętne zatrudnienie w okresie od stycznia do września 2018 r. (w odniesieniu do analogicznego okresu 2017 r.) kształtowało się następująco:
  - administrowanie i działalność wspierająca – 14 749 osób – wzrost o 16,11%
  - zakwaterowanie i gastronomia – 2 650 osób – wzrost o 13,88%
  - informacja i komunikacja – 4 752 osoby – wzrost o 7,97%
  - handel; naprawa pojazdów samochodowych – 37 752 osoby – wzrost o 4,47%
  - budownictwo – 5 497 osób – wzrost o 1,80%
  - obsługa rynku nieruchomości – 3 149 osób – wzrost o 0,74%
  - transport i gospodarka magazynowa – 6 821 osób – spadek o 3,85%

X. DZIAŁANIA BIURA PROMOCJI ZATRUDNIENIA I OBSŁUGI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ UMŁ NA RZECZ POMOCY W AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW ŁODZI

W III kwartale 2018 Biuro Promocji Zatrudnienia i Obsługi Działalności Gospodarczej realizowało projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020:

Projekt „**Łódzka Rewita**” jest realizowany przez Miasto Łódź w partnerstwie z Łódzką Izbą Przemysłowo-Handlową w okresie od 01.09.2017 r. do 31.08.2019 r. Głównym celem projektu jest zwiększenie przedsiębiorczości wśród 30 pozostających bez zatrudnienia Łodzian z obszaru rewitalizacji poprzez przygotowanie do podjęcia, podjęcie i utrzymanie przez minimum 12 m-cy samozatrudnienia.

Projekt skierowany jest do zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej mieszkańców Łodzi z obszaru rewitalizacji (zarówno zamieszkujących teren rewitalizowany, jak też osób przeniesionych w związku z wdrażaniem procesu rewitalizacji)

---

¹³ Dane uzyskane z GUS „Tablice dotyczące pracujących, zatrudnienia i wynagrodzeń w Łodzi” stan I-IX 2018 r.

w wieku od 30 roku życia, pozostających bez pracy i równocześnie znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy:

- osób po 50 roku życia,
- kobiet,
- osób długotrwale bezrobotnych,
- o niskich kwalifikacjach,
- osób niepełnosprawnych.

Projekt realizowany jest w 3 edycjach. Zakłada następujące formy wsparcia:

- szkolenie z zakresu przedsiębiorczości;
- udzielenie 30 osobom jednorazowego wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej (do 25 000 zł na 1 osobę);
- udzielenie 30 osobom wsparcia pomostowego finansowego w wysokości do 1 500 zł miesięcznie w sześciu pierwszych miesiącach prowadzenia działalności gospodarczej;
- udzielenie 18 osobom przedłużonego finansowego wsparcia pomostowego w wysokości do 1 500 zł miesięcznie przez kolejne sześć miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej;
- indywidualne doradztwo po rozpoczęciu działalności gospodarczej w zakresie prawa, finansów, księgowości, podatków.

Zakładane rezultaty projektu: utworzenie 30 miejsc pracy w ramach udzielonych z Europejskiego Funduszu Społecznego środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Dotychczasowe główne rezultaty projektu:

- 30 osób podpisało umowę o udzielenie wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej (w tym jednorazowe wsparcie i pomostowe finansowe);
- 7 osób podpisało umowę na finansowe wsparcie pomostowe przedłużone
- 31 osób uczestniczyło w warsztatach z pisania biznesplanu;
- 30 osób uczestniczyło w szkoleniu z „ABC przedsiębiorczości”

Projekt „**Aktywni na rynku pracy**” jest realizowany w Partnerstwie Miasta Łodzi - Partnera Projektu i Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Łodzi - Lidera Projektu. Projekt jest realizowany od 01.11.2017 r. do 30.09.2019 r. Jego głównym celem jest aktywizacja zawodowa i podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych wśród 50 osób zakwalifikowanych do udziału w projekcie.

Projekt skierowany jest do osób po 29. roku życia zamieszkujących na obszarze rewitalizacji m. Łodzi lub przeniesionych w związku z wdrażaniem procesu rewitalizacji, pozostających bez pracy lub biernych zawodowo, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.:

- kobiety,
- osoby po 50 roku życia,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby o niskich kwalifikacjach.

Projekt realizowany jest w 2 edycjach. Zakłada następujące formy wsparcia:

- identyfikacja potrzeb i poradnictwo zawodowe,
- warsztaty aktywizacji służące powrotowi na rynek pracy,
- doskonalenie kompetencji cyfrowych,
- organizacja szkoleń zawodowych,
- organizacja staży zawodowych,
- usługi pośrednictwa pracy.

Zakładane rezultaty projektu:

- 50 osób objętych działaniami realizowanymi w ramach projektu,
- 23 osoby pracujące po opuszczeniu projektu,
- 15 osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.

Miasto, w ramach projektu odpowiedzialne jest za organizację staży zawodowych. W ramach tego zadania do końca października 2018 r. zawarto 14 umów trójstronnych o zorganizowanie stażu dla 14 uczestników projektu. Osobom uczestniczącym w stażu wypłacono stypendia stażowe oraz zrefundowano koszty dojazdu. Stażodawcom natomiast zrefundowano wydatki związane z realizacją staży.

Projekt „**Akcja aktywizacja - szansa na pracę dla kobiet z łódzkiego obszaru rewitalizacji**” jest realizowany w Partnerstwie Miasta Łodzi - Partnera Projektu i Fundacji Centrum Praw Kobiet w Łodzi – Partnera Wiodącego Projektu. Projekt jest realizowany od 01.03.2018 r. do 31.07.2019 r. Głównym celem projektu jest aktywizacja społeczno – zawodowa kobiet znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, opierająca się na przywróceniu zdolności do zatrudnienia poprzez nabycie określonych kompetencji dzięki udzielonemu kompleksowemu wsparciu.

Projekt skierowany jest do 30 kobiet powyżej 18 r.ż. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zamieszkałych na terenie obszaru rewitalizowanego Miasta Łodzi lub przeniesionych w związku z wdrażaniem procesu rewitalizacji, które w pierwszej kolejności wymagają aktywizacji społecznej w tym kobiet: bezrobotnych z określonym III profilem pomocy (w odniesieniu do osób sprofilowanych w PUP), o niskich kwalifikacjach, korzystających z pomocy społecznej oraz 50+.

Projekt zakłada wsparcie dla uczestników w postaci m.in.:

- szkoleń zawodowych oraz indywidualnego doradztwa;
- staży zawodowych i pośrednictwa pracy;
- warsztatów, konsultacji specjalistycznych dążących do efektywnej reintegracji społecznej.

Zakładane rezultaty projektu:

- 30 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie,
- 22 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujące pracy po opuszczeniu programu,
- 6 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek),
- 4 osoby długotrwale bezrobotne pracujące po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek),
- 22 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu,
- 25 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kompetencje społeczne po opuszczeniu programu.

Miasto, w ramach projektu odpowiedzialne jest za organizację staży zawodowych. Zadanie realizowane od października 2018 r. Do dnia 31.10.2018 r. zawarto 7 umów trójstronnych o zorganizowanie stażu. 7 uczestniczek projektu rozpoczęło staż zawodowy.

XI. WNIOSKI

Na podstawie przedstawionych powyżej danych można postawić następujące wnioski:

1. Stopa bezrobocia w Łodzi mierzona na koniec września 2018 r. była równa ze stopą bezrobocia dla kraju i wynosiła 5,7%. Na przestrzeni lat zaobserwować można tendencję spadkową tego wskaźnika. W porównaniu z końcem września 2017 spadek stopy procentowej wyniósł 1,2%.
2. W końcu III kwartału 2018 roku nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łodzi o 3 906 osób w liczbach bezwzględnych w stosunku do II kwartału 2017 roku. Wpływ na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych poza działaniami aktywizacyjnymi realizowanymi przez Urząd Pracy miała również liczba oferowanych jak i pozyskiwanych przez Urząd miejsc pracy oraz poprawiająca się sytuacja na lokalnym rynku pracy.
3. W rejestrach bezrobotnych dominowała grupa wiekowa 35-44 lata – 26,64% ogółu bezrobotnych. We wszystkich grupach wiekowych nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych w stosunku do roku 2017.
4. Pod względem wykształcenia, podobnie jak w roku 2017 w roku 2018 najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej –39,83% i 39,89% ogółu bezrobotnych.
5. W strukturze bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy podobnie jak w roku 2017 w roku 2018 najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy – 31,15% i 29,09% ogółu bezrobotnych.
6. Biorąc pod uwagę staż pracy w III kwartale 2018 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które pracowały krócej niż rok – 4 703 tj. 23,48% ogółu bezrobotnych. Istotne jest to, iż we wszystkich grupach osób bezrobotnych wystąpił spadek liczby osób zarejestrowanych w stosunku do 2017 roku.
7. Najczęstszymi powodami zwolnień były: przyczyny ekonomiczne i likwidacja.
8. Mimo mniejszej liczby ofert pracy w przeliczeniu na jednego bezrobotnego we wrześniu 2018 roku w porównaniu do września 2017 roku była ona wyższa o 0,01 wolnych miejsc.
9. W III kwartale 2018 roku wsparciem łącznie zostały objętych 687 os., najczęściej wykorzystywanymi formami wsparcia były podjęcia działalności gospodarczej i podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego.
10. Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi przyznane środki przeznaczył na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, w szczególności na podjęcia działalności gospodarczej, roboty publiczne i staże.
11. Na dzień 30.09.2018 r. liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw łódzkich wynosiła 145 047 osób i była wyższa o 5,52% w stosunku do 30.09.2017 r. W przemyśle, w którym odnotowano wzrost liczby zatrudnionych o 4,33% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, pracowało 48 269 osób (33,28% ogółu pracujących w sektorze przedsiębiorstw).
12. W III kwartale 2018 roku Biuro Promocji Zatrudnienia i Obsługi Działalności Gospodarczej realizowało trzy projekty mające na celu zwiększenie przedsiębiorczości, podniesienie kwalifikacji i aktywizację zawodową osób bezrobotnych.